

I.1. АНЂЕЛИ ИЗ НЕБЕСКЕ ЛИТУРГИЈЕ; АПОСТОЛ ПЕТАР, АРХАНЂЕО МИХАИЛО И НЕПОЗНАТИ СВЕТИ МОНАХ

фреска из испоснице Светог Петра Коришког код Призрена
први слој живописа, крај XII или почетак XIII века; други слој средина XIV века; копија
копирани Драгомир Јашовић, Љубомир Брајовић, Петар Балабановић, 1967
ланено платно, стик-џ, казеинска темпера, 2,14 × 2,20 m
Галерија фресака Народног музеја у Београду, инв. бр. 27_905

У испосници Светог Петра Коришког сачували су се остаци два слоја фресака. Старије слике се виде у висини сокла и двема зонама изнад њега. Млађе, са представама мањих димензија, местимично су очуване у четири реда у највишем делу пећине.

На првом слоју, у североисточном делу, различају се веома оштећено попрсје неког светог монаха у плиткој ниши и потом две фигуре усмерене према светилишту у којем се налази Деизис. Први ступа арханђео Михаило у царској одори са сфером у левој шасти и, вероватно, палицом у десној. Иза њега се разлучују фрагменти представе апостола Петра са свитком и три кључа у левој руци. Приказивање тог светог са кључевима Раја има основу у речима јеванђеља по Матеју (XVI, 18–19). На другом слоју се виде анђели, ђакони и јереји, који носе богослужбене предмете и крећу се у поворци. Смештени испод попрсја Христа Старца

дана и изнад допојасних пророка постављених у два низа, они учествују у Небеској литургији. Та тема, која приказује службу бесплотних бића на небесима, среће се тек у живопису насталом у последњем поглављу повести Византије, у доба Палеолога.

Старије слике одликују наглашена линија, смело одабране боје и плошност. Млађе, на којима преовлађује складан колорит, веома су оштећене. На основу преосталих делова стиче се утисак да су рађене прилично брижљиво, уз труд да се прикажу фигуре финих пропорција и покрета и пластичност инкарната, да се тонски моделују драперије и детаљно представе појединости попут украса на одећи или крила анђела.

ЛИТЕРАТУРА: Ђурић, *Живопис испоснице Петра Коришког*, 173–200; Стародубцев, *Представа Небеске литургије*, 388.

ТАТЈАНА СТАРОДУБЦЕВ

I.2. ДЕИЗИС

фреска из испоснице Светог Петра Коришког код Призрена, крај XII или почетак XIII века, копија

копирани Драгомир Јашовић, Љубомир Брајовић, Петар Балабановић, 1967

ланено платно, стик-џ, казеинска темпера, 2,21 × 2,22 m

Галерија фресака Народног музеја у Београду, инв. бр. 27_907

Испосница Светог Петра Коришког налази се у клисури изнад села Корише код Призрена. То је мала пећина, тек местимично измењена људском руком, са улазом на јужној страни, која је једина имала изграђен зид. У њеном северном делу издубљен је гроб у којем је био сахрањен српски пустиножитељ Петар Коришки.

У испосници су се сачували остаци два слоја средњовековног живописа. Старији, израђен старањем следбеника Петра Коришког, види се у висини сокла и двема зонама изнад њега. У горњој се, у простору олтара, налази целина која се назива Деизис. Христос седе на престолу и поред њега стоје Богородица њему здесна и слева свети Јован Претеча и упућују му молитву гестовима руку.

Деизис у највишем делу светилишта није био уобичајена тема, али је сликан у бројним црквама источнохришћанског света, у складу са његовим литургијским значењем. Као сажета представа Страшног суда, он је имао есхатолошки смисао и стога је прика-

зиван и у здањима гробне намене. Свети Јован Крститељ у призору у испосници код Призрена, изузетно, упућује молитву рукама прекрштеним на прсима, а таквим ставом изражаване су поједине монашке врлине, као што су послушност, смерност и побожност.

Старијим сликарством у испосници преовлађују снажна линија и прилично смеле боје. Контуре и набори драперија, ликови и црте лица, као год и украси, извучени су углавном смеђим цртежом. Тела представљених фигура су плошна, покривена тканинама сликаним без сенчења, са наборима обележеним линијама које често не прате облике и покрете. Једнак недостатак пластичности види се и на лицима, рађеним окером са сивим сенкама и неправилно нанетим руменилом на образима.

ЛИТЕРАТУРА: Ђурић, *Живопис испоснице Петра Коришког*, 173–200; Стародубцев, *Пишња уметничких ушницаја*, 49–56, 67.

ТАТЈАНА СТАРОДУБЦЕВ

